

שחמט תחרותי בשבת

תלמיד: יאיר הופמן

כיתה: ט'

מורה מלווה: הרב צחי שטרן

בי"ס: ישיבת צביה פ"ת

הקשר לחיים האישיים

אני כמעט בן חמש עשרה, לומד בכיתה ט', גר בפתח תקווה בשכונת 'הדר גנים'. הפעם הראשונה שנפגשתי עם משחק השחמט היה בכיתה א', וכבר מאז מאוד אהבתי את המשחק הזה. במשך שנתיים למדתי בחוג שחמט את החוקים והכללים הבסיסיים של המשחק, ולאחר מכן (בכיתה ג') שיחקתי בתחרות הראשונה שלי. מאז החלטתי שאמשיך לשחק שחמט, במיוחד ככלי לקידוש שם שמים.

המשכתי להתאמן ולשחק בתחרויות, עד שבשנת תשע"ז זכיתי, ברוך ה', לראשונה במקום ה-3 באליפות הארץ לילדים (עד גיל 12). לאחר מכן, בשנת תשע"ח, ברוך ה' זכיתי שוב במקום ה-3 באליפות הארץ לנוער (עד גיל 14).

בשנת תשע"ט זכיתי בעזרת השם במקום ה-1 באליפות הארץ לנוער (עד גיל 14), וקיבלתי את הזכות לשחק באליפות העולם לנוער. למרות הזכות הגדולה ויתרתי על הצעה זו, משום ששניים מתוך אחד עשר המשחקים שבתחרות היו אמורים להתקיים בשבת, ובהתאם לתקנון עלי לרשום את מהלכי המשחק בטופס המשחק וללחוץ על שעון דיגיטלי בכדי להעביר את התור לשחקן השני.

כאשר הוברר לי ששני משחקים אמורים להתבצע בשבת, היה ברור לי, ללא כל התלבטות, שאני דוחה את ההצעה המפתה, וסירבתי להשתתף באליפות העולם.

השאלה ההלכתית שבמוקד העבודה

אף על פי שברור לי שפעלתי נכון, ואף התייעצתי על כך עם רבנים, ברצוני לברר כעת לעומק את הסוגייה, ולבחון את ההיבטים ההלכתיים של משחק השחמט בשבת, ומשחק תחרותי בפרט.

(בתמונה: משחק יאיר הופמן)

משחקים בשבת בכללי

הפוסקים דנו משום האיסור ומשום ביטול תורה:

1. משחקים שיש בהם חשש חילול שבת:

- משחקים האסורים משום השוואת גומות
- משחקים האסורים משום השמעת קול
- משחקים האסורים משום מקח וממכר
- משחקים האסורים משום מוקצה

2. ביטול תורה ופגיעה באווירת השבת:

- משחקים האסורים משום "עובדין דחול"
- משחקים האסורים משום "ודבר דבר"
- משחקים האסורים משום ביטול תורה

משחק שחמט בשבת

במשחק השחמט התחרותי מתווספים עוד כמה איסורים:

- איסור לשחק משום שצריך שעון עצר במשחק תחרותי
- איסור לשחק משום שבמשחק תחרותי יש את חובת כתיבת המהלכים

סיכום ומסקנה אישית

לאור כל האמור, הגעתי למסקנה שאין איסור לשחק שחמט בשבת, אלא שצריך להקפיד שהוא לא יבוא על חשבון לימוד התורה. ובגלל שאני מאוד אוהב את המשחק הזה, ויש לי עונג שבת לשחק בו, מותר אפילו לכתחילה (בזמנים שבלאו הכי איני לומד תורה).

כל זה הוא לגבי משחק סתמי, אבל במשחק תחרותי יש בעיה גדולה. בעקבות כתיבת המאמר אני מבין יותר את המורכבות ההלכתית של משחק תחרותי בשבת, הן מצד עצירת השעון, והן מצד כתיבת המהלכים, והתחזקתי בכך שעלי להימנע ממשחקים אלו בעתיד.

לסיום, אני מודה למארגני תחרות המאמרים, שבזכותם זכיתי לברר לעומק את נושא משחק השחמט בשבת, וליישב על לבי את הצדדים ההלכתיים של הסוגיה.